

2.) Vieme, čo jeme?

- Ročník:** 6. ročník ZŠ
- Téma:** Chovateľsky významné cicavce
- Téma GV:** Globalizácia a vzájomná previazanosť, globálne problémy, životné prostredie s ohľadom na globálne aspekty
- Čas:** 1 vyučovacia hodina, t. j. 45 minút
- Pomôcky:** Papier (podložka) formátu A3 pre každého žiaka, PC, dataprojektor (nie je nevyhnutné)
- Ciele:** **Žiak/žiačka má:**
- kriticky analyzovať dôsledky nášho konzumného spôsobu života a nadmernej konzumácie mäsa (kognitívny);
  - vysvetliť pojem trvalo udržateľný rozvoj (kognitívny);
  - prevziať zodpovednosť za svoje konanie a životný štýl (afektívny);
  - orientovať sa v ponuke potravín na trhu a vyberať si potraviny, ktoré viac prispievajú k trvalo udržateľnému rozvoju (psychomotorický).

Postup:

Evokácia – 5 minút

1

Porozprávajte sa so žiakmi, čo mali v nedeľu na obed, čo radi konzumujú, aké jedlá sa najčastejšie varia v ich rodinách, ako často konzumujú mäso.

Uvedomenie si významu – 30 minút

2

Fázu uvedomenia začnite krátkym kvízom. Žiaci môžu súťažiť individuálne alebo v skupinách. Po ukončení kvízu pokračujte zážitkovou hrou.

Kvízové otázky:

1. Koľko mäsa sa spotrebuje za rok (priemerne na svete, v Indii, na Slovensku, v Holandsku, v USA)?
Info: priemerná spotreba 30 kg/obyvateľ/rok, India – 5 kg/osoba/rok, Slovensko – 60 kg/osoba/rok, USA – 137 kg/osoba/rok, Holandsko – 160 kg/osoba/rok
2. Čo je potrebné na chov zvierat?
Info: krmivo, pastviny, voda
3. Odkiaľ pochádza väčšina mäsa, ktoré konzumujú ľudia v krajinách globálneho Severu? (bohatých krajinách)
Info: hovädzí dobytok – Argentína, bravčové – Chile, kurčatá – Brazília

3

Zážitková hra:

Rozdeľte žiakov na dve skupiny v pomere 80 : 20. Tento pomer reprezentuje 20 % svetovej populácie, ktorú predstavujú najbohatší ľudia žijúci v krajinách globálneho Severu (rozvinutých krajinách). Sú to spotrebiteľia, ktorí spotrebúvajú 80 % všetkých produktov. Druhá skupina reprezentuje 80 % svetovej populácie, ktorá žije v krajinách globálneho Juhu (rozvojové krajiny). V týchto krajinách sa produkuje väčšina mäsa, spotrebúvaného ľuďmi v krajinách globálneho Severu. Každý zo žiakov dostane papier formátu A3. Skupiny sa postaví proti sebe – každá skupina bude na opačnej strane triedy. Žiaci si rozložia papiere na zem a postaví sa na ne. Obidve nohy musia mať na papieri.

4

1. kolo

Vyzvite žiakov, aby sa zamysleli, akým krmivom sa krmia zvieratá, mäso ktorých konzumujú spotrebitelia v krajinách globálneho Severu, a odkiaľ toto krmivo pochádza. Prečítajte žiakom prvý infotext.

Infotext č. 1 Aj keď sa úroda obilnín z roka na rok zvyšuje, iba niečo viac ako polovica je určená pre ľudskú konzumáciu – zvyšok slúži ako krmivo pre dobytok. Toto množstvo by pritom mohlo až 14-krát pokryť celosvetový nedostatok obilnín. Najrozšírenejším pestovaným krmivom pre zvieratá je sója. Pestuje sa najmä v južnej Amerike – Brazília, Argentína, Paraguaj, Uruguaj, odkiaľ sa dováža do Európy a USA, kde sa ňou krmia všetky chované zvieratá. Kvôli veľkoplošnému pestovaniu sóje a iných poľnohospodárskych plodín už bolo odlesnených 25 % tropických dažďových pralesov. Európsky dobytok konzumuje krmivo z plochy 7 x väčšej, ako je poľnohospodárska plocha celej Európy.

5

Po ukončení čítania zoberte skupine obyvateľov krajín globálneho Juhu (producentom) 4 papiere, ktoré predstavujú krmivo potrebné na výkrm zvierat spotrebovaných v krajinách globálneho Severu. Potom vyzvite žiakov, aby sa postavili na papiere obidvoma nohami. Keďže majú žiaci menej papierov, musia vymyslieť spôsob, ako byť obidvoma nohami na papieri.

6

2. kolo

Vyzvite žiakov, aby sa zamysleli, aká veľká plocha pastvín je potrebná na chov zvierat, mäso ktorých konzumujú spotrebitelia v krajinách globálneho Severu. Prečítajte žiakom druhý infotext.

Infotext č. 2 So stúpajúcim záujmom o mäso a ďalšie živočíšne výrobky v krajinách globálneho Severu sa odlesnilo až 70 % Amazonského dažďového pralesa, aby na jeho mieste vznikli pastviny pre dobytok. Každé dve sekundy zmizne plocha pralesa o veľkosti futbalového ihriska. Odlesnenie má katastrofické dôsledky na prírodu – vymierajú vzácne druhy zvierat a rastlín, dochádza k vodnej a veternej erózii, ničí sa pôda. Ešte väčšie následky má na domorodých obyvateľov. Klčovaním pralesov prichádzajú o svoje pôvodné obydľia a o poľnohospodársku pôdu, ktorá im slúžila ako zdroj obživy. To spôsobuje hlad, choroby a migráciu pôvodných obyvateľov do miest, kde žijú v chudobných osadách na okraji veľkomiest nazývaných slumy (v Afrike) alebo favely (v Južnej Amerike).

7

Po ukončení čítania opäť zoberte od producentov 4 papiere, ktoré predstavujú pastviny potrebné na výkrm zvierat spotrebovaných v krajinách globálneho Severu. Potom vyzvite žiakov, aby sa postavili na papiere tak, aby na nich stáli obidvoma nohami. Upozornite ich, že všetci chcú prežiť, a preto všetci musia stáť obidvoma nohami na papieri. Žiaci, ktorí sa na papier nezmestili, z hry vypadávajú a sú mŕtvi – zomierajú hladom.

8

3. kolo

Vyzvite žiakov, aby sa zamysleli, koľko vody treba na chov zvierat, mäso ktorých konzumujú spotrebitelia v krajinách globálneho Severu, a na čo je táto voda spotrebovaná (pestovanie krmovín, chov zvierat). Prečítajte žiakom tretí infotext.

Infotext č. 2 Na výrobu 1 kg kuracieho mäsa treba 5 200 l vody, 1 kg bravčového 6 000 l vody, 1 kg hovädzieho 15 500 l vody (na vypestovanie 1 kg zemiakov potrebujeme 500 l, pšenice 900 l, ryže 1 900 l). Výroba 1 kg mäsa si vyžaduje toľko vody, koľko priemerná domácnosť spotrebuje za 10 mesiacov (pričom každý jej člen minie za deň 50 l). Pri pestovaní krmív pre zvieratá sa používa veľké množstvo pesticídov, ktoré znečisťujú podzemné a povrchové vody. Miestni obyvatelia sú často odkázaní na túto vodu, čo je príčinou mnohých chorôb. Asi 1,2 miliardy ľudí na svete nemá prístup k

nezávadnej pitnej vode. Ročne na svete umiera 6 miliónov detí do 5 rokov na následky podvýživy a chorôb, ktoré sú zapríčinené aj nedostatkom pitnej vody. Podľa predpovedí OSN do roku 2025 pocítia nedostatok vody približne 2/3 obyvateľov sveta. Hrozí, že voda sa stane novou zámienkou pre budúce svetové vojny.

9

Po ukončení čítania zoberte opäť od producentov 4 papiere, ktoré predstavujú vodu potrebnú na výkrm zvierat spotrebovaných v krajinách globálneho Severu. Potom vyzvite žiakov, aby sa opäť postavili na papiere tak, aby na nich stáli obidvoma nohami. Teraz je jasné, že pre nadmernú spotrebu ľudí v rozvinutých krajinách to majú oveľa ťažšie a musia vymyslieť spôsob ako prežiť. Žiaci, ktorí sa už na papier nezmestili, z hry vypadávajú a sú mŕtvi – zomierajú hladom.

Reflexia – 10 minút

10

Po ukončení hry sa pýtajte žiakov:

- Ako ste sa cítili vo svojich rolách?
- Na ktorej strane bolo príjemnejšie?
- Aká je súvislosť medzi hrou a reálnym životom?
- Aké problémy spôsobuje naša nadmerná konzumácia mäsa krajinám globálneho Juhu?
- Ktorá informácia bola pre vás najväčším prekvapením?
- Čo by sa dalo s touto situáciou robiť?
- Ako by sme vysvetlili pojem trvalá udržateľnosť/trvalo udržateľný rozvoj?

Informačné zdroje:

KOLEKTÍV. Komu patrí Zem – metodická príručka globálneho vzdelávania pre učiteľov. Bratislava: Centrum environmentálnej a etickej výchovy Živica, 2011.

SLOBODA ZVIERAT. Menej mäsa, viacej zdravia.

Dostupné na internete:

<http://goo.gl/qPofA0>

http://www.rozvojovka.cz/download/pdf/pdfs_369.pdf

<http://www.rozvojovka.cz/cena-vody>